



Les Comelles

Vacarisses

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Al sector de Les Comelles, entre les urbanitzacions de Palà-Comelles i el Fresno.
Emplaçament Al km 4,5 de la ctra. BV-1212 camí en direcció sud-oest, a 1,5 km aprox.

Coordenades:

Latitud: 41.609
Longitud: 1.88544
UTM Est (X): 407131
UTM Nord (Y): 4606965

Classificació

Número de fitxa 08291 - 79
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XIV-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Molt bon manteniment per part del propietari actual
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 08291A01400004
Fitxes associades:
[Les Comelles](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 12/04/2010 - 02:00

Descripció

Masia de dimensions mitjanes que pràcticament no ha tingut modificacions modernes i per això ha conservat perfectament la tipologia tradicional i molts dels elements propis d'una casa rural. El conjunt consta de l'edifici principal amb diversos annexos, un barri davant la façana davantera i una era exterior, enrajolada. L'edifici principal és de planta rectangular, amb planta baixa, primer pis i golfes. La coberta és a dues vessants. Es tracta d'una casa senzilla i austera, amb els murs fets de tàpia (només reforçats amb pedra a la base i en algunes parts, com a la façana principal). La façana principal, orientada a migdia, no té elements d'ostentació. Consta d'un senzill portal amb arc de punt rodó i tres balcons. La porta metàl·lica d'un garatge (que dona al que abans eren els estables) és un dels pocs elements moderns intrusos. Com a finestra especialment destacada hi ha la del mur de ponent (actualment a l'interior del corral) amb una llinda de pedra decorada amb arc conopial. L'interior conserva la distribució característica en tres crugies, amb els sostres embigats gairebé i la totalitat dels paviments originaris. A la part de llevant hi ha la cuina (amb forn i llar de foc). Abans aquesta cambra era el pastador. Al fons hi ha el celler, que conserva diverses bótes i, més al fons un pati amb una premsa d'un model força antic. En coberts de la part posterior es conserva un cup rodó i restes de 4 cups quadrats. En annexos exteriors es conserven altres cups. Al primer pis hi ha una àmplia sala i diverses habitacions, algunes amb festejadors. També hi ha dues comunes i les cambres on s'assecava el tocino. Les golfes han conservat l'embigat i les encavallades originàries, que foren reformades l'any 1858.

Entre els annexos hi ha el corral (adossat a ponent) i una pallissa. A la part de llevant hi ha una cort (força antiga) i, a la part nord, un cos que havia d'allargar la casa i que va quedar inacabat. A la part sud del barri hi ha uns dipòsits de gra moderns on antigament hi havia les comunes. Ja a l'exterior, al sector sud-est hi ha un cobert anomenat "la barraca dels pobres", el qual servia de refugi per als passavolants que transitaven per l'antic camí de Vacarisses a Monistrol.

Observacions:

Entre d'altres elements d'interès que es conserven a la masia hi ha diverses bótes al celler i un dipòsit d'oli de pedra. En el pati posterior hi ha una premsa de rosca de fusta, d'un model força antic, i una fogaina per al vi. També hi havia un trull, que ja no existeix. També es conserva una ventadora i una màquina de pelar ametlles.

L'any 1941 en un amagatall de la casa, tancat amb una trapa i situat a sota de la primera planta, s'hi van trobar dues escopetes.

Inscripció en una rajola a la part central del sostre de les golfes: "ANY 1858. Francisco de Asís Comelles"

Inscripció al mànec de ferro del portal principal: "1873"

Inscripció a la paret que tanca el barri, al sector sud-oest: "1899"

En un camp proper, a uns 50 m de la casa hi ha un pou d'aigua.

Història

A pocs metres de la masia s'hi ha localitzat un jaciment d'època ibèrica. La primera referència de la masia és de l'any 1392 quan, en el testament de Joan desfar i Ricolf, senyor de Vacarisses i Rellinars, aquest reconeix que deu una quantitat de diners a Joan Carupell, amo del mas Comelles (VALLS i PUEYO; 2004). A mitjan segle XVI el mas Comelles era d'Antoni Vendranes, àlies Comelles. Els seus fills declaren en la capbreuació de l'any 1597 i eren propietaris del mas Comelles i del mas Cal, que estava format pels masos Currupell, Muntanyans i Rodom. El fill hereu fou Antoni Joan Comelles, que comandà el mas fins aproximadament el 1619. El succeïren la seva vídua i després el seu fill, Joan Comelles (va fer testament el

1676), i el fill d'aquest, també Joan. En la capbreuació de 1727 Joan Comelles especifica les afrontacions del mas Currupell, com si aquest fos el principal, i el mas Comelles anava inclòs a l'interior. A mitjan segle XVIII el mas Comelles pagava un cens de 19 sous i 1 diner. Aleshores ja hi havien altres propietaris que tenien terres en aquesta heretat, i Joan Comelles vengué encara altres peces de terra.

A mitjan segle XIX la casa ja devia tenir una fesomia molt semblant a l'actual. Segons una inscripció, l'any 1858 el propietari era Francesc d'Asís Comelles, el qual va refer la coberta de la casa i també va portar a terme la construcció del cos afegit al sector nord, que restà inacabat. És possible que Francesc d'Asís marxés a viure a Monistrol i que ja en aquesta època quedés un masover al front de la casa. Francesc d'Asís no va tenir descendència, de manera que el cognom es va perdre. Va deixar la casa en herència al seu fillol, Francisco Gibert (pare de l'actual propietari). Durant molts anys la casa ha estat portada per un masover. Cal dir que a tocar hi passava el camí de Vacarisses a Monistrol, el qual més endavant, en direcció oest, s'unia amb el camí romeu i travessava la riera de Marà per un gual a l'alçada de l'Hostal de Palà. Per això molts dels passavolants es refugiaven a l'anomenada "barraca dels pobres". Com a notícia anecdòtica cal dir que recentment la casa ha servit d'escenari per al rodatge de les pel·lícules "La Mari" i "Mari 2". L'arxiu particular d'aquesta masia fou destruït durant la Guerra Civil de 1936.

Bibliografia

- AA.DD. (2006). Catàleg de masies i cases rurals susceptibles de recuperació o preservació. Ajuntament de Vacarisses; Associació Catalana de Municipis i Comarques; SART-FEC, Universitat de vic, fitxa. 8
- VALLS i PUEYO, Joan (1995). "Els masos Comelles i Currupell", Balcó de Montserrat, núm. 325 (setembre)
- VALLS i PUEYO, Joan (2004). "Un suposat monestir de monges negres a Vacarisses", Balcó de Montserrat, núm. 428 (abril)

